

Nr 178.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt förra småskollärarinnan Signe Eriksson; given Stockholms slott den 13 mars 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Felix Hamrin.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 13 mars 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Hamrin, anför:

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 29 mars 1930 dagtecknad skrift har förra småskollärarinnan i Järnskogs skoldistrikt Signe Eriksson gjort framställning om pension.

Över framställningen hava utlåtanden avgivits av skolöverstyrelsen den 16 juni 1930, av statens pensionsanstalt den 28 juli 1930 och av statskontoret den 11 augusti 1930.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Signe Eriksson, som är född den 5 januari 1891, innehade anställning såsom ordinarie småskollärarinna vid Skönneruds fasta småskola i Järnskogs skoldistrikt under tiden från och med den 1 januari 1912 till och med den 30 juni 1924, då hon på egen begäran avgick från sin befattning; att hon under tiden för nämnda anställning var tjänstledig på grund av sjukdom den 20 maj—den 7 juli och den 3 november—18 december 1920 samt från och med den 1 januari 1921 till avskedstagandet; att hon i september 1929 till skolrådet i Järnskogs församling ingav framställning om erhållande av genast börjande tjänstepension, vid vilken framställning fogades läkarintyg, som utvisade, att sökanden vid tidpunkten för avskedstagandet på grund av sjukdom (lungtuberkulos) varit oförmögen att sköta sin befattning samt att hon fortfarande och för framtiden av samma sjukdom vore urståndsatt att tjänstgöra såsom lärarinna; att nämnda framställning av skolrådet med tillstyrkan överlämnades till statens pensionsanstalt, som enligt beslut den 7 mars 1930 icke fann sådana omständigheter föreligga, som enligt anstaltens reglemente kunde berättiga till begärd pension.

Skolöverstyrelsen har vid sitt utlåtande fogat från Järnskogs skolråd och vederbörande folkskolinspektör infortrade yttranden.

Skolrådet har i sitt yttrande anfört i huvudsak följande:

Statens pensionsanstalts beslut att avslå Signe Erikssons ansökan om pension syntes hava grundat sig därå, att pensionsanstalten funnit bestämmelserna i § 18 mom. 1 e), § 19 och § 24 mom. 1 b) i det för anstalten gällande reglementet icke vara å Signe Eriksson tillämpliga. Enligt nämnda bestämmelser tillkomme pension befattningshavare, som förpliktigats avgå på grund därav, att han under fem på varandra följande år varit oförmögen att tjänstgöra under sammanlagt mer än $\frac{1}{3}$ av den tid, som det eljest ålegat honom att tjänstgöra, och funnes vara för framtiden oförmögen att behörigen sköta sin tjänst. Hade Signe Eriksson emellertid kvarstått i sin tjänst ännu någon månad, syntes hon jämlikt oförmälda bestämmelser hava blivit pensionsberättigad.

Då Signe Erikssons belägenhet vore i hög grad ömmande, lidande som hon vore av obotlig sjukdom och enligt vad till skolrådet uppgivits i avsaknad av medel för hälsovård och livsuppehälle, ville skolrådet på det livligaste tillstyrka bifall till hennes hos Kungl. Maj:t gjorda framställning om pension.

Folkskolinspektören har i sitt yttrande anfört, att han på de av skolrådet åberopade skäl på det livligaste tillstyrkte bifall till framställningen.

Skolöverstyrelsen har för egen del anfört följande:

Av utredningen i ärendet framginge, att vad som utgjort hinder för beviljande i föreliggande fall av sådan pension, som enligt gällande pensionsreglemente tillkomme obotligt sjuk lärare, varit av mera formell art. Då synnerligen ömmande omständigheter föreläge och sakliga skäl talade för bifall till ansökningen, ville överstyrelsen tillstyrka densamma.

Statens pensionsanstalt har i sitt utlåtande anfört följande:

Då pensionsanstalten den 7 mars 1930 förehade till prövning frågan om sökandens rätt till pension, inhämtades, att sökanden under femårsperioden närmast före avgången från tjänsten den 1 juli 1924 själv uppehållit densamma under något mer än ett läsår och för övrigt varit tjänstledig på grund av sjukdom. Tillämpning av föreskrifterna i § 18 mom. 1 c), § 19 och § 24 mom. 1 b) av pensionsanstaltens reglemente den 31 december 1919 hade på grund därav varit utesluten. Ej heller eljest hade förelegat någon omständighet, som enligt reglementet kunde berättiga henne till genast börjande förtidspension. Hade sökanden däremot med fortsatt sjukledighet kvarstått i sin tjänst även under höstterminen 1924, skulle med stöd av nyss återopade stadganden kunnat tilldelas henne $\frac{3}{4}$ av hel pension, 1,237 kronor 50 öre, eller 928 kronor 12 öre från 1925 års ingång.

Sökandens begäran om avsked från tjänsten syntes hava förestavats av den uppfattningen, att det ej vore rätt av henne att längre kvarstå vid tjänsten, då hon väl förstode, att hennes krafter ej skulle tillåta henne att återtaga tjänstgöringen. Om den rätt till förtidspension, som under viss betingelse tillkomme henne, hade hon uppenbarligen varit okunnig. I ett ungefärligen liknande ärende hade Kungl. Maj:t genom beslut den 27 juni 1929 efter riksdagens medgivande (Kungl. Maj:ts prop. nr 132: 1929; R. skr. nr 215: 1929, punkt 3) förklarat förra småskollärarinnan Ester Desideria Mellander berättigad till en förtidspension av 928 kronor 12 öre från statens pensionsanstalt. Denna pension hade bestämts att utgå först från 1929 års ingång, oaktat att den, om lärarinnan kvarstått i tjänst, till dess hon blivit skyldig avgå, skulle kunnat utgå redan från och med mars månad 1927.

Med hänsyn till vad sålunda anförts och sökandens ömmande levnadsvillkor har pensionsanstalten hemställt, att Kungl. Maj:t måtte utverka, att Signe Eriksson finge från och med den 1 januari 1931 under sin återstående livstid från anstalten åtnjuta en årlig pension av 928 kronor 12 öre, att utgå enligt de beträffande pension åt småskollärare i övrigt gällande bestämmelserna i anstaltens reglemente.

Statskontoret har i ärendet erinrat, att riksdagen i ett flertal fall medgivit, att pension finge utgå till befattningshavare, som erhållit avsked före den tidpunkt, då rätt att avgå med pension för dem inträtt. Sålunda hade pension tillerkänts f. d. kronojägaren A. J. Johansson (Kungl. Maj:ts prop. nr 281: 1917; R. skr. nr 153), förre kanslirådet C. D. R. von Schulzenheim (Kungl. Maj:ts prop. nr 14: 1921, punkt 1; R. skr. nr 288, sid. 3), förre läroverksadjunkten K. H. Andersson (Kungl. Maj:ts prop. nr 97: 1923, punkt 5; R. skr. nr 199, sid. 5), förre länsnotarien E. O. F. Forssgren (Kungl. Maj:ts prop. nr 147: 1927; R. skr. nr 182) samt den av pensionsanstalten omförmälta förra småskollärarinnan Mellander. I samtliga ifrågasvarande fall hade vederbörande dock på grund av sinnessjukdom eller höggradig neurasteni icke varit i stånd att bedöma följderna av ett avskedstagande. Beträffande sökanden vore förhållandena annorlunda. Att hon begärt avsked några månader före den tidpunkt, då för henne inträdde

rätt att efter avsked erhålla pension, syntes hava berott på okunnighet om för henne gällande pensionsbestämmelser. Det syntes därför kunna ifrågasättas, huruvida pension över huvud taget borde beredas sökanden. Vid det förhållandet att hon tagit avsked endast något över fyra månader, innan hon kunnat erhålla avsked med pension och då hon syntes sakna medel för sitt uppehälle, ville statskontoret dock ej motsätta sig, att något årligt understöd utverkades åt henne. Med erinran om att i de flesta av de av statskontoret åberopade fallen pensionerna reducerats i jämförelse med vad som författningsenligt skulle tillkommit vederbörande, ville statskontoret framhålla, att pension till sökanden icke syntes böra utgå med av pensionsanstalten föreslaget belopp, 928 kronor 12 öre. För egen del ansåge sig statskontoret icke böra tillstyrka högre belopp än 600 kronor.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till i ärendet upplysta omständigheter synes det mig knappast billigt, att Signe Eriksson på grund av sitt avskedstagande skall gå i mistning av hela den pension, hon varit berättigad erhålla, därest hon förblivit i tjänst den korta tid som återstått, till dess hon i anledning av sin sjukdom blivit skyldig att avgå. Jag tillstyrker därför, att åt Signe Eriksson utverkas någon pension, därvid jag beträffande pensionsbeloppets storlek ansluter mig till statskontorets förslag. Pensionen synes, på sätt statens pensionsanstalt föreslagit, böra utgå från och med ingången av innevarande år.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra småskollärarinnan Signe Eriksson må från och med den 1 januari 1931 under sin återstående livstid från statens pensionsanstalt uppbära en årlig pension av 600 kronor att utgå enligt de beträffande pension åt småskollärare i övrigt gällande bestämmelserna i anstaltens reglemente.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Vid protokollet:
Olga Gjörloff.